

Plan meer- en hoogbegaafdheid

Montessori
school Ede

Versie juni 2024

1. Inleiding.....	3
1.1 Doelstelling	3
1.2 Wat is begaafdheid?	3
1.3 Doelgroep.....	4

1.4 Ondersteuningsprofiel	5
1.5 Ontwikkelingsvoorsprong	5
2.Profielen.....	6
2.1 Gebruik van de profielen op de Montessorischool.....	7
3.Signalering.....	8
3.1 Signalering tijdens schoolloopbaan	8
3.2 Signaleringsinstrumenten	8
4.Versnellen, verrijken of compacten.....	9
4.1 Versnellen	9
4.2 Verrijken.....	10
4.3 Compacten	10
5.Pedagogisch handelen	11
5.1 In de onderbouw.....	11
5.2 Kindgesprekken.....	11
6.Communicatie.....	12
6.1 Evaluatie kinderen	12
6.2 Overdracht	12
7.Fasering en borging beleid.....	13
7.1 Doelstellingen	13
7.2 Lange termijn doelen	13
7.3 Periodieke evaluatie.....	13
8.Bronvermelding	14
Bijlagen 1.....	15
Bijlage A: Herziene profielen van hoogbegaafde leerlingen (Betts & Neihart, 2010)	15

1. Inleiding

1.1 Doelstelling

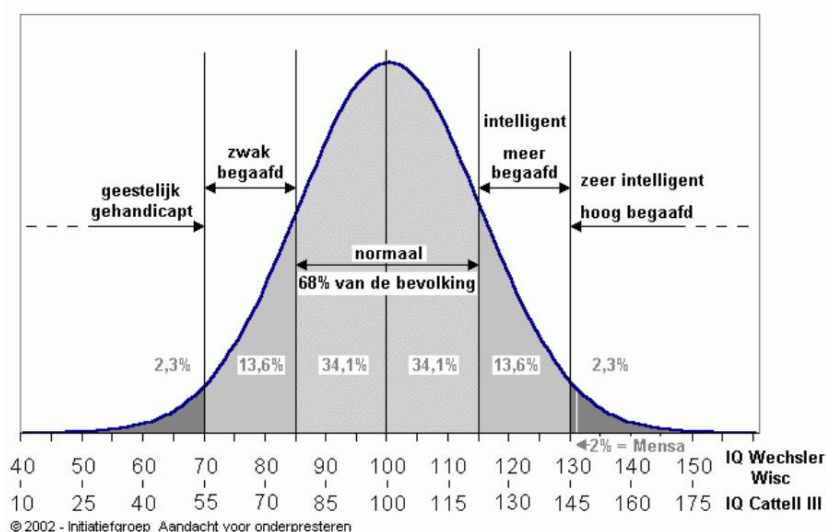
Dit beleidsplan is opgesteld om het Montessorionderwijs aan te passen en te verbeteren om tegemoet te komen aan de behoeften van meer- en hoogbegaafde kinderen. Het doel van dit plan is om een inclusieve en stimulerende leeromgeving te creëren waarin deze kinderen hun volledige potentieel kunnen benutten. Dit beleidsplan is gebaseerd op onderzoek en best practices en heeft als doel om de kwaliteit van het onderwijs voor meer- en hoogbegaafde kinderen binnen het Montessorionderwijs te vergroten.

1.2 Wat is begaafdheid?

Met betrekking tot de meer- en hoogbegaafden gaan we ervan uit dat er meerdere factoren van invloed zijn op de ontwikkeling van meer- en hoogbegaafdheid. Eén van die factoren is de school en het schoolprogramma. De werkdefinitie die wij hanteren is die van het SLO (informatiepunt Onderwijs, Hoogbegaafdheid en Excellentie) en is consistent met de belangrijkste aspecten, waarover in de meest bekende theorieën en modellen consensus bestaat, of waarin zij elkaar aanvullen:

- (Hoog) begaafde kinderen beschikken over een in aanleg aanwezig potentieel om tot uitzonderlijke prestaties te komen, behorend bij de beste 10 %, op één of meerdere begaafdheidsgebieden;
- De ontwikkeling van talent is een langdurig en dynamisch proces. Zowel persoonlijkheidseigenschappen als de interactie met de omgeving zijn medebepalend voor de mate waarin het aanwezige potentieel tot zijn recht komt;
- Een (hoog) begaafd kind beschikt over een hoge intelligentie in combinatie met een creatief denkvermogen;
- Daarnaast is er sprake van een intrinsieke motivatie (doorzettingsvermogen) om een taak te volbrengen wat zich onder andere uit in een sterke gedrevenheid wanneer iets hun interesse heeft;

Op een gemiddelde populatie heeft 10 % van de kinderen kenmerken die kunnen duiden op (hoog) begaafdheid, waaronder indicaties die duiden op een hoge intelligentie.

Als het gaat om kenmerken van hoogbegaafden, dan is er onderscheid tussen leervermogen en gedrag.

Leervermogen

Kenmerken met betrekking tot het leervermogen zijn:

- Hoge intelligentie
- Snel van begrip
- Grote algemene interesses
- Taalvaardig
- Hoog leertempo, grote denk- en leerstappen
- Verworven kennis goed toepassen
- Goed geheugen
- Doorvrager en waarnemer
- Groot analytisch inzicht en probleemoplossend vermogen
- Creativiteit en originaliteit
- Denkt buiten reguliere kaders

Gedrag

Kenmerken met betrekking tot het gedrag zijn:

- Geestelijk vroegrijp (of wekken de indruk daarvan)
- Sterk rechtvaardigheidsgevoel
- Perfectionistische instelling
- In staat tot zelfreflectie
- Zoekt ontwikkelingsgelijken in oudere kinderen
- Accepteert regels en tradities niet klakkeloos, maar bevraagt ze
- Grote behoefte aan autonomie

1.3 Doelgroep

- * Hoogbegaafd. Deze kinderen hebben een IQ boven de 130 en beschikken ook nog over een aantal specifieke persoonskenmerken;
- * Begaafd. Deze kinderen hebben een IQ tussen de 115 en de 130. Daarnaast beschikken ze over een aantal specifieke persoonskenmerken, echter minder sterk dan hoogbegaafden;
- * Intelligent. Deze kinderen hebben een IQ tussen de 115 en de 130;
- * Ontwikkelingsvoorsprong. Bij kleuters kun je nog niet spreken van hoogbegaafdheid, omdat kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen. Een kleuter kan dus een tijdelijke voorsprong hebben. Daarom wordt de term ontwikkelingsvoorsprong gebruikt. Het kan ook een indicatie zijn voor een structurele snelle vooruitgang;
- * Talent op één gebied. Deze kinderen hebben op één gebied behoefte aan een uitdagend onderwijsaanbod;
- * Kinderen met een didactische voorsprong van een jaar. Om te bepalen of een kind tot de doelgroep behoort wordt gekeken naar de toetsresultaten of een IQ-test.

Voor de doelgroepkinderen, waarbij sprake is van specifieke problematiek (zoals o.a. faalangst, sociaal-emotionele problematiek, onderpresteren) of leerproblemen (zoals o.a. dyslexie, ADHD, PDD-NOS en een disharmonisch ontwikkelingsprofiel) wordt individueel bekeken welke aanpassingen noodzakelijk zijn, eventueel in overleg met een externe deskundigen.

1.4 Ondersteuningsprofiel.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt welke onderdelen binnen de basisondersteuning vallen. Met deze onderdelen kan een school zorgdragen voor een passend aanbod en goede ontwikkeling van HB-kinderen. Het belangrijkste is dat de leerkracht binnen de school hier aandacht voor heeft. En dat ook teams regelmatig de tijd nemen om hierin samen op te trekken en van elkaar te leren.

Op schoolniveau

Belangrijke onderdelen voor de basisondersteuning op schoolniveau zijn:

- het doel van de begeleiding van HB-kinderen is bekend bij ouders en leerkrachten;
- er is een beleid t.b.v. het signaleren;
- er is een signaleringsprotocol;
- er zijn duidelijke afspraken wanneer er sprake kan zijn van versnellen;
- er is een protocol dat beschrijft hoe de leerstof verkort (compact) kan worden aangeboden;
- de aandacht voor HB-kinderen op school wordt structureel geëvalueerd;
- het team blijft met een kritische blik kijken naar de wijze waarop ze signaleren.

Op leerkrachtniveau

Belangrijke onderdelen voor de basisondersteuning op leerkrachtniveau zijn:

- er wordt gedifferentieerd;
- kinderen die speciale begeleiding nodig hebben krijgen dat binnen de groep
- we stellen hogere denkvragen
- er is differentiatie van het onderwijsaanbod op inhoud en niveau
- het compacten en verrijken zien we als integraal onderdeel van de lessen
- de leerkracht en de kinderen reflecteren samen op de ontwikkeling van gedrag, denken en het leren;
- aandacht voor HB-kinderen vormt een deel van de dagelijkse onderwijspraktijk;
- de leerkrachten blijven met een kritische blik kijken naar de wijze waarop ze signaleren.

De ondersteuning vindt plaats in de klas door de eigen leerkracht, ondersteund door de IB-er.

1.5 Ontwikkelingsvoorsprong.

Bij kleuters spreken we nog niet van hoogbegaafdheid, omdat kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen. Dit betekent niet dat kleuters niet hoogbegaafd zouden kunnen zijn, maar de term mogelijke ontwikkelingsvoorsprong is gebruikelijker omdat juist in de kleuterperiode de voorspellende waarde van een intelligentieonderzoek beperkt is. Aangezien kleuters zich in sprongen ontwikkelen kan het zijn dat het kind in groep 3 op hetzelfde niveau van de groep functioneert en de voorsprong minder of weg is.

2.Profielen

Op basis van jarenlange observaties, interviews en literatuuronderzoek hebben Betts & Neihart (1988; 2010) zes typen hoogbegaafde kinderen ontwikkeld die zicht geven op de kenmerken. Deze profielen helpen opvoeders en ouders om hoogbegaafde kinderen te herkennen en goed te kijken naar hun gevoelens, gedrag en behoeften. Betts & Neihart (1988;2010) omschreven zes typen (hoog)begaafde kinderen die hierna kort worden beschreven. Het volledige herziene schema van Betts & Neihart (2010) is te vinden in Bijlage A.

Aangepaste, succesvolle kinderen

Aangepaste, succesvolle kinderen vertonen gepast gedrag en leveren goede prestaties, maar presteren niet naar eigen kunnen waardoor er sprake is van relatief onderpresteren. Deze kinderen zijn vaak perfectionistisch en willen liever geen fouten maken. Hierdoor zoeken ze veel bevestiging en zijn ze geneigd om risico's te vermijden en niet meer te doen dan gevraagd. Deze kinderen lijken een positief zelfbeeld te hebben omdat anderen hen bewonderen om hun prestaties. Hoewel vaak wordt gedacht dat deze kinderen er op eigen kracht wel komen, hebben zij wel degelijk ondersteuning nodig. Deze kinderen kunnen ondersteund worden door activiteiten te bieden die buiten de comfortzone vallen en autonomie en onafhankelijke studievaardigheden aan te leren.

Uitdagende creatieve kinderen

Uitdagende creatieve kinderen bezitten een hoge mate van creativiteit. Zij zijn ongeduldig, nemen niet zomaar iets aan en kunnen daardoor als uitdagend, opstandig en tactloos beschouwd worden. Deze kinderen zijn in werkwijzen en gedrag inconsistent, waardoor zij wisselende resultaten halen (SLO, 2022). Deze kinderen bezitten vaak een negatief zelfbeeld omdat zij geringe zelfcontrole hebben, emotioneel kwetsbaar zijn en in conflict kunnen komen met hun omgeving. Deze kinderen hebben begeleiding nodig die is gericht op het ontwikkelen van creativiteit en passies en het aanleren van tact, flexibiliteit en zelfcontrole.

Onderduikende kinderen

Onderduikende kinderen doen er alles aan om erbij te horen, willen absoluut niet opvallen en devalueren daarom eigen talenten. Zij hebben wisselende vriendschappen en voelen zich niet verbonden met de leraar of klas. Door angst en onzekerheid krijgen deze kinderen te kampen met een lage eigenwaarde. Zij weten niet goed wat ze echt willen en kunnen en streven geen eigen doelen na. Onderduikende kinderen moeten zelf ervaren dat zij door zichzelf te zijn er ook bij kunnen horen. Bovendien moeten zij leren handelen vanuit eigen behoeften en interesses. Deze kinderen kunnen ondersteund worden door ruimte te geven om eigen keuzes te maken en door het aanleren van sociale vaardigheden die helpen bij het ontwikkelen van zelfinzicht en zelfacceptatie.

Risicokinderen

Risicokinderen tonen geen enkele interesse in school en zoeken uitdaging in buitenschoolse bezigheden (SLO, 2022). Ze zijn het vertrouwen in zichzelf, school en omgeving kwijtgeraakt, zijn absolute onderpresteerders en lopen het risico op schooluitval. Het gevoel van eigenwaarde is bij deze kinderen erg laag. Zij voelen zich niet geaccepteerd, hebben vaak depressieve gevoelens en zijn nauwelijks zelfverantwoordelijk. Risicokinderen moeten ondersteund worden om regie te nemen over hun eigen ontwikkeling. De begeleiding richt zich op het bieden van structuur en vertrouwen en het verbinden van korte termijn behoeften aan lange termijn doelen.

De dubbel bijzondere kinderen

Dubbel bijzondere kinderen laten naast kenmerken van begaafdheid ook kenmerken van leer- en of gedragsproblemen zien. Hun stoornissen kunnen het moeilijk maken om hun potentieel te benutten en dat kan ervoor zorgen dat ze zich gefrustreerd, ontmoedigd en hulpeloos voelen. Omdat deze kinderen vaak niet aan hun eigen verwachtingen voldoen, zichzelf dom en onbegrepen voelen en niet weten waar zij bij horen, hebben zij een zwak zelfbeeld. Deze kinderen moeten gestimuleerd worden om te werken aan talenten en ondersteund worden in minder sterke kanten. Ondersteuning bestaat uit het treffen van voorzieningen ter compensatie van leerproblemen en het herkennen en bekrachtigen van begaafdheid en capaciteiten.

De zelfsturende autonome kinderen

Zelfsturende autonome kinderen zijn zelfsturend, optimistisch en veerkrachtig. Ze zijn in staat om hun gevoelens, doelen en behoeften vrij en op een passende wijze te uiten. Bovendien zijn zij intrinsiek gemotiveerd, vinden het niet erg om te falen en leren van hun fouten. Deze kinderen hebben een sterk positief zelfbeeld omdat ze succesvol zijn, zelfvertrouwen hebben en positieve aandacht krijgen voor hun prestaties en voor wie zij zijn. Deze kinderen moeten gestimuleerd worden om hun eigen pad te kiezen en mogelijkheden moeten worden verruimd om passies te ontwikkelen. Ondersteuning richt zich op het bieden van verdiepingsmogelijkheden en een variatie aan versnellingsmogelijkheden.

2.1 Gebruik van de profielen op de Montessorischool

Tijdens de teamtrainingen van de DNKRS heeft de Montessorischool Ede kennisgemaakt met de profielen van Betts en Neihart. Het is belangrijk om te onthouden dat het onderzoek van Betts en Neihart geen diagnostisch classificatiemodel is. Het is een theoretisch concept dat inzicht biedt in de gevoelens, gedragingen en behoeften van hoogbegaafde kinderen en wordt daarom ook op die manier door de Montessorischool gebruikt.

3. Signalering.

Signalering van begaafde kinderen dient zo vroeg mogelijk te gebeuren. Het vroegtijdig onderkennen van de begaafdheid en hiermee de onderwijsbehoeften van een kind is vooral van belang om problemen als onderpresteren en negatief zelfbeeld of gedragsproblemen te voorkomen. Signalering is de eerste stap in het proces van kinderbegeleiding. Signaleren is een continu proces, dat start bij de binnenkomst van groep 1. Het gaat de hele schoolloopbaan door en krijgt extra aandacht bij twijfel en/of signalen van collega's en ouders. De leerkracht heeft over het algemeen de meest centrale rol in het signaleringsproces. Het is belangrijk om informatie van ouders te verwerven. Een hoogbegaafd kind kan thuis ander gedrag laten zien dan op school: dit is vaak het geval bij onderpresteerders. Het is daarom van belang dat de leerkracht in gesprek blijft met de ouders.

3.1 Signalering tijdens schoolloopbaan

In de onderstaande gevallen zien wij aanleiding om het protocol voor signalering voor een kind te doorlopen:

- Het kind behaalt gedurende langere tijd opvallend hoge prestaties;
- Het kind valt op in de groepssignalering;
- De ouders van het kind geven signalen af waaruit valt op te maken dat hun kind mogelijk hoogbegaafd zou kunnen zijn en hebben een hulpvraag/zorg
- De leerkracht vangt signalen van het kind op waaruit valt op te maken dat het kind mogelijk hoogbegaafd zou kunnen zijn en is handelingsverlegen/ heeft een hulpvraag.

3.2 Signaleringsinstrumenten.

Er wordt gebruik gemaakt van resultaten uit het kindervolgsysteem, observaties van gedrag, gesprekken met kinderen en ouders en signaleringsinstrumenten. Het signaleringsinstrument op de montessorischool is: (Hoog)begaafdheid In-Zicht aangevuld met Slagvaardig met snelle kleuters.

Bij vermoedens van Hoogbegaafdheid zal er een gesprek plaatsvinden tussen ouders en de leerkracht samen met de IB-er waarin wij uitleggen waarom wij de signaleringslijst willen afnemen en vragen wij hier toestemming voor.

3.3 Verwijzing externen.

Binnen de montessorischool kunnen we signaleren maar niet diagnosticeren. Bij vermoedens van hoogbegaafdheid na afname van de signaleringslijst zullen wij ouders uitnodigen voor een gesprek en hierin delen wij de bevindingen en zullen wij eventueel adviseren richting een extern onderzoek. De ouders pakken de aanvraag van het extern onderzoek zelf op en ook de bekostiging.

4. Versnellen, verrijken of compacten.

De ondersteuning vindt plaats in de klas door de eigen leerkracht, ondersteund door de IB-er. Wij maken als school de keuze voor versnellen, verrijken of compacten.

Omdat we uitgaan van de onderwijsbehoeftes van het individuele kind is het niet mogelijk om een vast protocol te maken van wat er aan kinderen wordt aangeboden. We willen niet alleen kijken naar cognitieve prestaties, maar ook naar persoonlijke eigenschappen, interesses en ontwikkelingsbehoeften.

4.1 Versnellen

Versnellen oftewel vervroegd doorstromen is niet vanzelfsprekend voor een hoogbegaafd kind. Om weloverwogen tot een beslissing te komen of vervroegde doorstroming een goede optie is, hanteren wij als school een aantal vaste criteria. Deze criteria betreffen enerzijds het kind en anderzijds de school. Een kind moet bij toetsing aan de meeste punten van deze criteria voldoen. In alle andere gevallen wijzen wij vervroegde doorstroming af. Bij twijfel gaan wij niet vervroegd doorstromen.

Criteria met betrekking tot de kinderen:

- * Didactische voorsprong: vastgesteld is dat er een didactische voorsprong is van minimaal 10 maanden op begripend lezen en rekenen (DLE);
- * Het kind heeft een voorsprong op leeftijdgenoten wat betreft zijn sociaal- emotioneel functioneren;
- * Het zelfbeeld van het kind: is er sprake van faalangst? In dat geval kan vervroegd doorstromen een remmende factor zijn en is dus af te raden. Het kind heeft een positief zelfbeeld nodig;
- * Het kind heeft een goede werk- en leerstrategie;
- * Indien er sprake is van een leer- of gedragsstoornis, dan is het belangrijk om de deskundige die dit heeft vastgesteld bij het advies te betrekken;
- * Een groot leeftijdsverschil wordt voor dit kind niet als een belemmering gezien (denk aan de puberteit);
- * Het kind staat zelf positief tegenover vervroegde doorstroming;
- * De ouders staan positief tegenover een vervroegde doorstroming.

Criteria met betrekking tot de school:

- * Het kind heeft gewerkt met compacten en verrijken van de leerstof (levelwerk);
- * Er is voldoende voor- en nazorg voor het kind en de ontvangende leerkracht ontvangt voldoende ondersteuning bij de opvang van deze kinderen. Er kan voldoende hulp worden geboden door de IB-er;
- * Er is een goed pedagogisch klimaat in de nieuwe groep om een goede opvang te waarborgen;
- * In de nieuwe groep gaat het kind z.s.m. weer compacten en verrijken.

Deze criteria vormen het uitgangspunt voor een gesprek met leerkracht, ouders, kind en IB-er. De IB-er maakt een verslag van de gesprekken. De beslissende stem om een kind vervroegd te laten doorstromen ligt bij de school. Dat wil zeggen dat de ouders geen vervroegde doorstroming kunnen eisen.

4.2 Verrijken.

Naast het versneld doorlopen van de lesstof bieden we verrijking in de leerstof aan. Deze verrijkingsstof kan verbredend of verdiepend zijn. Bij verbreding komen kinderen in aanraking met andere leerstof om tegemoet te komen aan hun brede interesse, bijvoorbeeld een vreemde taal. Bij verdieping worden de denkvaardigheden van een kind op een hoger niveau aangesproken. In elke groep is verrijkingsmateriaal aanwezig en waar mogelijk wordt dit gekoppeld aan montessorimateriaal. Het gaat hierbij niet alleen om specifiek verrijkingsmateriaal, maar ook om een ander gebruik van bestaand materiaal. Het werken aan verrijkingsopdrachten vindt grotendeels plaats in de klas.

4.3 Compacten

Zoals alle kinderen in het montessorionderwijs doorlopen ook de hoogbegaafde kinderen de leerstof in hun eigen tempo. Bij het onderwijs aan hoogbegaafde kinderen op de Montessorischool Ede is er dikwijls sprake van het versneld doorlopen en compacten (indikken) van de basisleerstof. We streven ernaar dat alle kinderen, dus ook de hoogbegaafde kinderen, de kerndoelen behalen (1F niveau). Voor hoogbegaafde kinderen verwachten referentieniveau 2F/1S. Bij hoogbegaafde kinderen is er een extra risico op het oplopen van hiaten. Daar wordt in de observatie nadrukkelijk rekening mee gehouden en waar nodig wordt actie ondernomen. Er staat op elke locatie een map met aandachtspunten bij het compacten van materiaal.

Binnen het compacten en verrijken zijn er twee niveaus:

- De eerste leerlijn. 40% van de oefenstof wordt geschrapt. Dit is bedoeld voor begaafde kinderen, kinderen met een beperkte didactische voorsprong of kinderen met een talent op één vakgebied. Het verrijkingsmateriaal is vooral gericht op zelfstandig leren. Het is vooral verdiepend, niet zozeer verbredend.
- De tweede leerlijn. 60% van de oefenstof wordt geschrapt. Dit is bedoeld voor hoogbegaafde kinderen, kinderen met een grote didactische voorsprong of vervroegd doorgestroomde kinderen. Het verrijkingsmateriaal is niet alleen gericht op zelfstandig leren, maar ook op zelfverantwoordelijk leren. Het is zowel verdiepend als verbredend.

5. Pedagogisch handelen.

Ten aanzien van het pedagogisch klimaat is in het montessorionderwijs uitgangspunt dat de relatie tussen de leerkracht en kinderen gebaseerd is op wederzijdse betrokkenheid, vertrouwen en respect. Dit klimaat komt voort uit het handelen van de leerkracht en medekinderen en garandeert dat het kind zich begrepen voelt in gevoelens en denken, zich veilig voelt om fouten te maken en in discussie te gaan. Samen met de kinderen schept de leerkracht een klimaat waarin kinderen in vrijheid en zelfstandigheid kunnen leren.

Ook binnen het montessorionderwijs is het niet anders dan onderwijs bieden dat aansluit bij de ontwikkeling van de kinderen. Ook als een kind extra ondersteuning of begeleiding nodig heeft. Bijvoorbeeld omdat het leren moeilijker gaat, omdat een kind meer begaafd is of omdat extra begeleiding nodig is. Vaak kan de leerkracht deze extra ondersteuning prima zelf bieden, met advies van onze intern begeleider of de specialist binnen het bestuur. Is er meer nodig, dat kan onze school een beroep doen op de steunpunt coördinator van het samenwerkingsverband Rijn en Gelderse Vallei ([SWV Rijn en Gelderse vallei | Samen passend onderwijs vormgeven](#))

5.1 In de onderbouw

Aanpassingen in het leerstofaanbod in de onderbouw komen neer op het versneld aanbieden van opdrachten die het kind met de ontwikkelingsvoorsprong al beheerst. Het is van belang dat de kleuter zoveel mogelijk werk- en spelopdrachten aangeboden krijgt op zijn niveau. Dat is ook de gedachte van onze Montessorivisie. Hierbij moet wel in acht genomen worden dat de doorgaande lijn gewaarborgd blijft.

In de onderbouw werken we situatie- kindgericht. Dat wil zeggen dat wij naar de ontwikkeling van het kind kijken, zijn belangstelling in kaart brengen middels de leerlijnen van Kijk en aan de hand daarvan kijken hoe we die ontwikkeling het beste kunnen begeleiden en stimuleren.

Veel wordt daarom afhankelijk van de situatie besloten of geregeld. Daarop worden de opdrachten aangepast. Concreet komt het op de volgende punten neer:

- Het niveau van de vragen (in kringverband en lesjes) wordt voor deze kinderen aangepast. Aan deelgebieden die minder ver ontwikkeld zijn dan de cognitieve kant van een kind (bijv. motorische of sociaal/emotionele ontwikkeling) wordt extra aandacht gegeven.
- Verrijkingsmateriaal voor kleuters wordt ingezet, evenals uitdagende verwerkingen met het Montessorimateriaal.
- Met de middenbouw wordt waar nodig samenwerking gezocht.

5.2 Kindgesprekken

Vanaf groep 3 worden er met alle kinderen kindgesprekken gevoerd. In deze gesprekken staan de volgende vragen centraal:

- Waar sta je op dit moment in je ontwikkeling?
- Aan welke doelen werk je op dit moment?
- En wat is de volgende stap?
- Welke begeleiding/hulp heb je daarbij nodig?

Op deze manier wordt getracht het leren voor het kind zelf zichtbaar te maken, zodat hij of zij eigenaar over zijn of haar eigen leerproces wordt. Tijdens de kindgesprekken wordt over de leerinhoud gesproken, en daarnaast ook over de executieve vaardigheden. Tevens worden nieuwe doelen gesteld, of bestaande doelen 'opgefrist'.

6.Communicatie

Goede contacten met ouders vinden wij van groot belang, omdat school en ouders dezelfde doelen nastreven: de sociaal emotionele en de cognitieve ontwikkeling van (hun) kinderen. Ouders zien we daarom als gelijkwaardige gesprekspartners. Voor de leraren zijn de bevindingen van de ouders essentieel om het kind goed te kunnen begeleiden. En voor de ouders is het van belang dat zij goed geïnformeerd worden over de ontwikkeling van hun kind.

Wanneer ouders over de hoogbegaafdheid of het vermoeden van hoogbegaafdheid van hun kind willen praten, kunnen zij contact opnemen met de groepsleerkracht. De groepsleerkracht kan, indien gewenst, aan een Intern begeleider vragen om aanwezig te zijn bij een oudergesprek, wanneer het onderwerp hoogbegaafdheid besproken wordt.

6.1 Evaluatie kinderen

Na elke cito periode wordt er opnieuw gekeken of een kind in het traject van compacten of verrijken kan blijven, of dat de scores hier niet meer toereikend voor zijn. Indien de scores niet meer toereikend zijn wordt er gekeken op wat voor manier hierop gereageerd moet worden. Het kan zijn dat het kind volledig uit het traject moet of dat het op één of meerdere gebieden compacten of verrijken kan blijven volgen. Ook zal er worden gekeken naar de reden waarom het kind minder scoort dan daarvoor. Onderdeel van de evaluatie is het ouder-(kind) gesprek.

6.2 Overdracht

De informatie wordt overgedragen naar een volgende leerkracht door middel van de 'warme overdracht' en de notities (en eventuele handelingsplannen) in Parnassys. Door deze overdracht wordt de borging gedaan van een doorgaande lijn. Daarnaast hebben wij heterogene groepen, waardoor kinderen doorgaans langer dan een leerjaar bij dezelfde leerkracht zitten, wat ook zorgt voor een borging van de doorgaande lijn.

Om ons handelen goed te kunnen volgen en beoordelen hebben wij de volgende afspraken vastgelegd:

- Kinderen die vallen onder de doelgroep van dit beleidsplan behoren mede tot de verantwoordelijkheid van de Intern Begeleider. De kinderen worden besproken in de overlegstructuren die er binnen onze school zijn. De Intern Begeleider heeft regelmatig overleg met de groepsleerkracht.
- Voor kinderen die werken met aangepaste leerstof in hun eigen groep wordt een notitie (AL = aangepaste lesstof) aangemaakt in Parnassys door hun eigen leerkracht. Hierin staat welke aanpassingen er in de groep plaatsvinden en wordt de voortgang hiervan bijgehouden.

7.Fasering en borging beleid

Gevoeld en gedragen eigenaarschap bij alle teamleden, is van groot belang bij het optimaal maken van ons onderwijs aan meer- en hoogbegaafde kinderen.

7.1 Doelstellingen

De doelstelling is tegemoetkomen aan de specifieke onderwijsbehoeften van meer- en hoogbegaafde kinderen op de Montessorischool Ede, zowel op intellectueel als op sociaal-emotioneel gebied, door ieder kind:

-Een intellectuele stimulans en uitdaging op eigen niveau te bieden; (cognitief aspect);

Dit doen we door het onderwijsaanbod op maat te bieden voor hoogbegaafde kinderen.

Ze uit te dagen iets nieuws te leren, door te leren leren en door te zetten ook als het wat moeilijker is.

Wij willen kinderen in staat stellen grote leer- en gedachtesprongen te maken.

Kinderen laten leren d.m.v. ontdekken en het vinden van nieuwe oplossingsmethoden, versterken van leerstrategieën en zo kinderen (weer) innerlijk gemotiveerd te laten worden

De kinderen leren zelfstandig plannen en uitvoeren.

Dit zullen we meten door dit terug te laten komen tijdens de kindgesprekken. De metingen worden tweemaal per jaar tijdens de ouder-kind gesprekken besproken en geëvalueerd.

7.2 Lange termijn doelen

We willen met en voor ieder kind een eigen ontwikkelingsplan met eigen doelen op sociaal-emotioneel en cognitief gebied (de lijn van het kind) maken;

Veel aandacht besteden aan hun metacognitieve vaardigheden d.m.v. gericht onderwijsaanbod.

7.3 Periodieke evaluatie

Het schoolspecifieke meer- en hoogbegaafden beleidsplan zal in de toekomst bewaakt en bijgesteld moeten worden door de expertgroep en leerkrachten, in samenwerking met de directie en intern begeleiders.

Taken zijn:

-Zorgen voor continuïteit en ontwikkeling in het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde kinderen;

-Adviseren van collega's;

-Begeleiden van complexere signaleringscases;

-Periodiek een evaluatie uitvoeren;

-Het aanpassen en aanvullen van het beleidsplan zodat er een breed draagvlak is voor het gevoerde beleid;

-Ieder teamlid zorgt ervoor voldoende kennis te bezitten om meer- en hoogbegaafde kinderen binnen de groep te kunnen begeleiden, of weet waar en bij wie hij/zij deze informatie kan halen.

- We zullen regelmatig de effectiviteit van dit beleid evalueren en aanpassingen maken op basis van de resultaten en feedback van leerkrachten, ouders en kinderen.

8. Bronvermelding

Betts, G. T., & Neihart, M. (1988). Profiles of the gifted and talented. *Gifted Child Quarterly*, 32(2), 248–253. <https://doi.org/10.1177/001698628803200202>

De Mink, F. (1993). Slim zijn is lastig; Hoogbegaafde kinderen in montessorischolen. *Montessori mededelingen*, 4–7.

Kieboom, T. (2016). Hoogbegaafd: als je kind (g)een Einstein is. Lannoo Meulenhoff - Belgium.

Meer thema's. (z.d.). SLO. <https://www.slo.nl/thema/meer/>

Montessori, M. (1941). Door het kind naar een nieuwe wereld.

Montessori, M. (c. 1951). Aan de basis van het leven: (de absorberende geest). Nederlandse Montessori Vereniging. (Oorspronkelijk gepubliceerd c. 1951)

Bijlagen 1

Bijlage A: Herziene profielen van hoogbegaafde kinderen (Betts & Neihart, 2010)

	Gevoelens en houdingen	Gedrag	Behoeften	Waarneming volwassenen/peers	Identificatie	Ondersteuning thuis	Ondersteuning op school
De succesvolle	Zelfvoldaan Afhankelijk Goed academisch zelfbeeld Angst voor falen Extrinsieke motivatie Zelfkritisch Werk voor het punt Onzeker over de toekomst Behoeft aan bevestiging Vaste mindset	Presteert Zoekt bevestiging bij de leraar Vermijdt risico's Gaat niet verder dan het boek Accepteert en conformeert Kiest veilige activiteiten Haalt goede punten Consumeert kennis	Uitgedaagd worden Tekortkomingen inzien Risico's nemen Assertiviteitsvaardigheid en Ontwikkeling van creativiteit Groe mindset Zelfkennis Onafhankelijke studie-vaardigheden	Geliefd bij leraren Bewonderd door peers Over het algemeen geliefd en geaccepteerd door ouders Men overschat zijn/haar capaciteiten Men gelooft dat hij/zij uit zichzelf zal slagen	Gebruik veel criteria Punten Gestandaardiseerde testscores Individuele IQ test Nominatie door leraar Nominatie door ouders Nominatie door peers	Ouders moeten loslaten Bied onafhankelijkheid Geef vrijheid om keuzes te maken Zorg voor risicovolle ervaringen Sta stress bij het kind toe Bevestig de mogelijkheden van het kind om om te gaan met uitdagingen	Laat versnellen Geef tijd voor een persoonlijk curriculum Bied activiteiten die hem/haar uit de comfortzone duwen Laat hem/haar onafhankelijke studie-vaardigheden ontwikkelen Bied verdieping Bied mentorschappen Geef cognitieve coaching Bied tijd met ontwikkelings-gelijken
De creatieve	Zeer creatief Verveld en gefrustreerd Wisselend zelfvertrouwen Ongeduldig en defensief Verhoogde sensitiviteit Onzeker over sociale rollen Psychologisch kwetsbaarder Sterke motivatie om innerlijke overtuigingen te volgen Wil onjuistheden juist maken Hoge tolerantie voor tweeslachtigheid Veel energie	Toont impulsen Daagt leraren uit Discussieert over regels Is eerlijk en direct Is emotioneel label Heeft soms weinig zelfcontrole Is creatief en expressief Zet door op interesse-gebieden (passies) Staat voor zijn overtuigingen Kan in conflict komen met peers	In contact brengen met anderen Aanleren van tact, flexibiliteit, zelfbewustzijn en zelfcontrole Aanmoediging van creativiteit Contracten Minder druk om te conformeren Interpersoonlijke vaardigheden om anderen te bevestigen Strategieën om om te gaan met mogelijke psychologische kwetsbaarheid	Niet geliefd bij leraren Wordt gezien als rebels Machtstrijd Creatief Problemen met straf Peers vinden hem/haar vermakelijk Men wil hem/haar veranderen Wordt niet gezien als hoogbegaafd Men onderschat zijn/haar succes Men wil hem/haar laten conformeren	Vraag: Op welke manieren is dit kind creatief? Gebruik domeinspecifieke, objectieve metingen Richt je op creatief potentieel in plaats van op prestaties	Toon respect voor zijn/haar doelen Tolereer afwijkend gedrag Sta hem/haar toe zijn/haar interesses te volgen (passies) Toon voorbeeldgedrag Bied begaafde rolmodellen Laat vertrouwen in zijn/haar capaciteiten zien Bevestig zijn/haar sterke punten Erken psychologische kwetsbaarheid en kom in actie wanneer dat nodig is	Zorg voor tolerantie Belson creatief denken Plaats hem/haar bij passende leraren Zorg voor directe en duidelijke communicatie Geef ruimte voor gevoelens Bied domein-specifieke training Sta niet-conformeren toe Bied mentorschappen Geef directe instructies mbt interpersoonlijke vaardigheden Leer hem/haar weloverwogen keuzes maken
De onderduikende	Wil er sociaal gezien bijhoren Voelt zich onzeker en onder druk gezet In strijd, schuldig en onzeker Onzeker over het recht om emoties te voelen Verminderde eigenwaarde Tweeslachtig over prestaties Internaliseert en personaliseert maatschappelijke zaken Ziet prestatiegericht gedrag soms als verraad van de sociale groep	Devalueert of ontkent eigen talent Stapt uit plusgroepen Wijst uitdagingen af Gaat van de ene peer-groep naar de andere Voelt zich niet verbonden met de leraar of klas Is onzeker van zijn koers	Vrijheid om keuzes te maken Conflict moeten verduidelijkt worden Netwerk van begaafde peers Aanmoediging van capaciteiten Rolmodellen uit verschillende culturen Zelfbegrip en zelfacceptatie Een publiek dat luistert naar wat hij/zij te zeggen heeft (gehoord worden)	Wordt gezien als leider of wordt niet opgemerkt Wordt gezien als gemiddeld en succesvol Wordt gezien als gehoorzaam Wordt gezien als stil/verlegen Wordt gezien als negatief staand tegenover risico's Wordt gezien als sterk	Interviews Nominatie door ouders Nominaties door leraren Wees voorzichtig met nominatie door peers Getoonde prestaties Metingen van creatief potentieel Non-verbale metingen van intelligentie	Normaliseer zijn/haar wanklanken Begeleid bij studie- en carrière planning Bied begaafde rolmodellen Wees een rolmodel voor een leven lang leren Geef vrijheid om keuzes te maken Normaliseer de ervaring Vergelijk niet met broers of zussen Bouw multiculturele waardering op	Toon concepten als maatschappelijke fenomenen Bied uitdagende leeromgevingen Bied rolmodellen Help hulpgroepen ontwikkelen Zorg voor open discussies over klassen, racisme, seksisme Geef directe instructies mbt sociale vaardigheden Leer hem/haar het verborgen curriculum Bied studieplanning Praat over wat succes je kan kosten

	Gevoelens en houdingen	Gedrag	Behoeften	Waarneming volwassenen/peers	Identificatie	Ondersteuning thuis	Ondersteuning op school
De risicopollende	Vorontwaardigd en boos Depressief Roekeloos en manipulatief Slecht zelfbewustzijn Defensief Onrealistische verwachtingen Voelt zich ongeaccepteerd Verzet zich tegen autoriteit Niet gemotiveerd door beloningen van de leraar Een subgroep is antisociaal	Zorgt voor crises en ontwrichting Zoekt spanning Werk voor de relatie Heeft lege schoolse prestaties Kan zelf-isolerend zijn Is vaak creatief Bekritiseert zichzelf en anderen Levert wisselend werk	Veiligheid en structuur Een 'alternatieve' omgeving Een geïndividualiseerd programma Confrontatie en verantwoordelijkheid Alternatieven Professionele hulp Sturing en korte termijn doelen	Volwassenen kunnen boos op hem/haar zijn Peers veroordelen hem/haar Wordt gezien als zorgelijk of onverantwoordelijk Wordt gezien als rebels Anders zijn soms bang van hem/haar Anders zijn soms ongerust over hem/haar Volwassenen weten niet hoe ze hem/haar moeten helpen	Individuele IQ test Prestatie subtests Interviews Audities Non-verbale metingen van intelligentie Nominatie door ouders Nominatie door leraren	Zoek gezinsbegeleiding Vermijd machtsstrijd Doe buitenschoolse activiteiten Let op gevaarlijk gedrag Houd de dialoog open Houd hem/haar verantwoordelijk Minimaliseer straffen Laat vertrouwen zien in zijn/haar vermogen om hindernissen te slechten Houd relaties in stand	Verlaag verwachtingen niet Gebruik diagnostische tests Laat niet-traditionele studievormen aan Bied verdieping en mentorschappen Bied academische coaching Plan huisbezoeken Promoot veerkracht Bespreek meerdere opties
De dubbel/meervoudig bijzondere	Aangeleerde hulpeloosheid Intense frustratie en boosheid Humorstormen Geneigd tot ontmoediging Werk om bij te blijven Zwak academisch zelfbeeld Ziet zichzelf niet als succesvol Weet niet waar hij/zij behoort	Legt gemakkelijk verbanden Laat wisselend werk zien Lijkt gemiddeld of lager Lijkt jonger in sociaal-emotioneel functioneren Kan storend zijn of niet taakgericht Is een goede probleem-oplosser Denkt conceptueel Houdt van nieuwigheid en complexiteit Is ongeorganiseerd Heeft een trage informatie-verwerking Heeft soms moeite met omgaan met begaafde peers	Nadruk op sterke kanten Coping strategieën Vaardigheidsontwikkeling In de gaten houden i.v.m. aanvullende stoornissen – m.n. ADHD Leren doorzetten Omgeving die sterke punten laat ontwikkelen Leren voor zichzelf op te komen	Heeft teveel aanpassingen nodig Wordt vreemd gevonden Zijn/haar capaciteiten worden onderschat Gezien als hulpeloos Gezien als niet behorend tot plusklassen Men denkt dat hij/zij veel structuur nodig heeft Alleen gezien om zijn/haar stoornis	Metingen van huidig functioneren in de klas Prestatietests Methodegebonden toetsen Kijken naar prestaties over een langere tijd Kijken naar patronen van afnemende prestaties in combinatie met bewijzen van hoogbegaafdheid Verder kijken dan IQ-of test analyses	Richt je op sterke kanten en vang stoornissen op Ontwikkel een wil om te slagen Herken en bevestig hoogbegaafde capaciteiten Daag uit in gebieden waarop het kind sterk is Bied kansen om risico's te nemen Ga er vanuit dat studeren een mogelijkheid is Kom voor het kind op op school Toon betrokkenheid van het gezin Voed zelfcontrole Leer realistische doelen te stellen en te bereiken	Uitdagen op sterke gebieden is eerste prioriteit Laat versnellen op sterke gebieden Zorg voor aanpassingen voor de stoornis Vraag: Wat is er nodig om dit kind hier te laten slagen? Geef directe instructies i.v.m. zelfregulerende strategieën Geef tijd om bij begaafde en getalenteerde peers te zijn Leer hem/haar voor zichzelf opkomen Leer SMART-doelen stellen
zelfstandigDe	Zelfvertrouwen Accepteert zichzelf Groe mindset Optimistisch Intrinsiek gemotiveerd Ambitueus en enthousiast Ziet school soms niet als eerste prioriteit Vindt het niet erg om te falen en leert hiervan Laat tolerantie en respect voor anderen zien	Heeft adequate sociale vaardigheden Werk onafhankelijk Stelt SMART-doelen Zoekt uitdaging Heeft een sterke zelfsturing Heeft sterke passies Heeft een goede zelfregulatie Komt op voor overtuigingen Is veerkrachtig Produceert kennis Heeft zelfbegrip en accepteert zichzelf	Meer hulp nodig, niet minder Steun bij nieuwe richtingen en groeiende onafhankelijkheid Feedback over sterke punten en mogelijkheden Faciliteren van continue groei Steun bij risico's nemen Langdurige, faciliterende relaties Bedreven worden in het managen van zichzelf Mensen die hem/haar steunen (support team)	Bewonderd en geaccepteerd Door ouders gezien als bekwaam en verantwoordelijk Positieve invloed Succesvol op meerdere gebieden Psychologisch gezond Positieve relaties met peers	Gefoonde prestaties Producten Nominaties Portfolio's Interviews Gestandaardiseerde testscores Prijzen	Kom op voor het kind op school en in de gemeenschap Bied kansen op gebied van hun passies Sta vrienden van allerlei leeftijden toe Haal restricties in tijd en ruimte weg bij het leren Bied hulp bij het samenstellen van een 'support team' Betreft hem/haar bij de passies van de ouders Betreft hem/haar bij gezinsbeslissingen Luister naar hem/haar Laat hem/haar met rust	Sta het ontwikkelen van een geïntegreerd, lange termijn studieplan toe Haal restricties in tijd en ruimte weg Ontwikkel meerdere, gereleerde verdieping-mogelijkheden, waaronder mentorschap Bied van een variatie aan versnellingsmogelijkheden Zorg voor mentoren Zie af van traditioneel schoolbeleid en –regels Laat hem/haar met rust Leer hem/haar omgaan met de psychologische kosten van succes